

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorvm, Ac Disputationvm, In Tertiam Partem Divi Thomae. Tomi Qvinque

Qui Est Primvs De Sacramentis: In Qvo Ea Continentvr, Qvæ Post
Præfationem Indicantvr

Suárez, Francisco

[Köln], 1619

1 An conferat gratia, vel augmentum eius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93807](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93807)

SECTIO I.

Utrum hoc sacramentum conferat gratiam sanctificantiem, vel augmentum eius.

Primus error fuit, hunc cibum nec prodesse quicquam, nec obesse. Ita fenserunt Melitaliani, ut refert Theodor. libr. 4. hist. cap. 10. & libr. 7. Tripart. c. 11. Huic errori fauet Origen. in id. Matth. 15. Non quod intrat per os: & c. nisi pie exponatur. Præteol. etiam & Castro hunc errorem Armenis tribuunt, dicentibus, hoc sacramentum prodesse corpori, non animæ: Et hæretici huius temporis idem sentiunt de hoc sacramento, quod de Baptismo, tantum, scilicet, prodesse ut obiectum excitis fidem, quod posset etiam facere panis non consecratus, si ad aliquid significandum imponeretur. Vnde admiratione dignum est, quod hi hæretici alium errorem extreme contrarium posita confinxerint, tribuentes huic sacramento quod peccata mortalia, etiam sine vlla poenitentia, possit remittere, de quo dicemus latius sect. sequente.

Dico primo, hoc sacramentum per se ex propria institutione conferre gratiæ augmentum, vt magis ac magis hominem cum Christo vniat. Hæc conclusio est de fide, vt docent Scholastici omnes, D. Thom. hic & Magist. d. 9. & 12. Innoc. lib. 4. de hoc myst. c. 44. Alenf. 4. p. q. 41. Marfil. in 4. q. 6. art. 4. Gabr. lect. 85. in Can. Antonin. 3. p. tit. 14. cap. 12. Et omnes recentiores qui contra hæreticos scribunt. Ruar. artic. 15. Clitotæus libr. 2. de hoc sacram. Hofius in confel. ca. 39. & 40. Claud. repet. 6. c. 12. Pet. Soto lect. 11. ne Euch. Canis. in Catech. tit. de Euch. §. 9. Torrens. in conf. Aug. c. 6. de Euch. §. 10. & 11. Bellar. lib. 4. de Eucharist. c. 27. Et probatur primo, quia hoc sacramentum confert gratiam ex opere operato: ergo per se maxime cõfert gratiæ augmentum. Antecedens constat primo ex duobus principijs fidei, nimirum, omnia sacramenta nouæ Legis conferre gratiam, & Eucharistiam esse sacramentum nouæ Legis. Secundo ex Io. Qui manducat me, viuet propter me, & Qui manducat meâ carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo, Et. Qui manducat hunc panem, viuet in æternum. Quam Christi promissionem ita intelligunt Patres. Vnde in Conc. Eph. in ep. Cyri. ad Nestorium sic dicitur. Ad mysticam benedictionem accedimus & sanctificamur, participes facti pretiosi corporis & sanguinis Christi: Et infra, manducamus carnem Christi, vt vere viuificatricem, & ipsius Verbi propriam factâ, Et Basil. ser. 1. de Bapt. c. 13. Qui per baptismum regeneratus est, participatione diuinorum mysteriorum deinceps nutrirî debet. Similia habet ser. 14. de Passi. Domini. & Cyril. li. 4. in Io. c. 16. & optime omnium Chrysl. 6. de Sacerdotio, & hom. 45. in Ioan. & hom. 83. in Matth. Maiori, inquit: desiderio, quasi lactentes pueri gratiâ Spiritus fugamus: vnus fit nobis dolor, vna mœstitia, si hoc alimento spiritali priuemur. Optime etiam Cypr. ser. de Cœn. Dom. dicens: Panis hic per speciem & sacramentum res tactu sanctificat: fide illuminat, veritate Christo cõformat: significas, præter opus suscipientis hoc sacramentum tactu suo sanctificare animam sicut Matth. 9. ad tactum femine dixit Christus: ego sensi virtutem ex me exiisse: plura alia in sequentibus referemus. Terio definitur hæc veritas, & explicatur hic effectus in Conc. Florent. in Decreto Eugenij, & Trident. ita explicante supra citata verba Ioan. sess. 15. c. 2. Et idem habetur in Conc. Viennens. sub Clem. V. & habetur in Clem. vnica, de reliq. & venerat. Sanct. Et colligitur etiam ex Concil. Later. sub Innoc. III. quod habetur in ca. Firmiter, de Sum. Trin. & fide. Cath. ex c. Cum Marghæ. de celebr. Miss. Quarto adiungitur ratio, quia hoc sacramentum institutum est per modum cibi & potus, iuxta illud. Caro mea vere est cibus, & sanguis meus vere est potus. Io. 6. & illud. Accipite, manducate, & bibite: sed propria ratio cibi est, vt conferatur ad nutrimentum & augmentum viuientis, ergo hic cibus datur ad nutri-

Errores circa presentem quæst. Theodor. Origen. Præteol. Castro.

Eucharistia per se conferre gratiæ augmentum. D. Thom. Magist. Alenf. Marfil. Gabriel. Anon. Ruard. Clitotæ. Hofius: Claus. Pet. Soto. Canis. Torrens. Bellarmino.

Cyri.

Basil.

Cyrl.

Chrystom.

Cyprian.

Matth. 9.

Florent.

Trident.

Viennens.

Ioan. 6.

DISPUTATIO LXIII.

De effectibus, quos hoc sacramentum Eucharistia efficit in anima.

POSTquam de essentia huius sacramenti, & de omnibus causis eius disputatum est, ad abolendam priorem partem huius tractationis, quæ veluti speculatiuum cognitionem huius sacramenti continet, solum superest, vt de effectibus eius dicamus. Possunt autem hi effectus in anima, & in corpore intelligi: dicemus ergo prius de effectibus anime, qui plures ac certiores sunt; deinde, quidnam corpori conferat hoc sacramentum, & explicabimus. Et, quoniam effectus sacramenti coniunctus est cum dispositione suscipientis, simul de illa dicemus, non quatenus sub præceptum cadere potest; hoc enim ad moralem partem spectat: sed quatenus ad effectum sacramenti potest esse necessaria.

Franc. Suarez Tom. 3.

Rer 3 men-

Art. 1. C. 1. huius q.

Conclusio. Quæstio. 2. de Eucharistia. 1. q. 1. 2. q. 1. 3. q. 1. 4. q. 1. 5. q. 1. 6. q. 1. 7. q. 1. 8. q. 1. 9. q. 1. 10. q. 1. 11. q. 1. 12. q. 1. 13. q. 1. 14. q. 1. 15. q. 1. 16. q. 1. 17. q. 1. 18. q. 1. 19. q. 1. 20. q. 1. 21. q. 1. 22. q. 1. 23. q. 1. 24. q. 1. 25. q. 1. 26. q. 1. 27. q. 1. 28. q. 1. 29. q. 1. 30. q. 1. 31. q. 1. 32. q. 1. 33. q. 1. 34. q. 1. 35. q. 1. 36. q. 1. 37. q. 1. 38. q. 1. 39. q. 1. 40. q. 1. 41. q. 1. 42. q. 1. 43. q. 1. 44. q. 1. 45. q. 1. 46. q. 1. 47. q. 1. 48. q. 1. 49. q. 1. 50. q. 1. 51. q. 1. 52. q. 1. 53. q. 1. 54. q. 1. 55. q. 1. 56. q. 1. 57. q. 1. 58. q. 1. 59. q. 1. 60. q. 1. 61. q. 1. 62. q. 1. 63. q. 1. 64. q. 1. 65. q. 1. 66. q. 1. 67. q. 1. 68. q. 1. 69. q. 1. 70. q. 1. 71. q. 1. 72. q. 1. 73. q. 1. 74. q. 1. 75. q. 1. 76. q. 1. 77. q. 1. 78. q. 1. 79. q. 1. 80. q. 1. 81. q. 1. 82. q. 1. 83. q. 1. 84. q. 1. 85. q. 1. 86. q. 1. 87. q. 1. 88. q. 1. 89. q. 1. 90. q. 1. 91. q. 1. 92. q. 1. 93. q. 1. 94. q. 1. 95. q. 1. 96. q. 1. 97. q. 1. 98. q. 1. 99. q. 1. 100. q. 1.

Disputatio 2. de Eucharistia.

1. q. 1. 2. q. 1. 3. q. 1. 4. q. 1. 5. q. 1. 6. q. 1. 7. q. 1. 8. q. 1. 9. q. 1. 10. q. 1. 11. q. 1. 12. q. 1. 13. q. 1. 14. q. 1. 15. q. 1. 16. q. 1. 17. q. 1. 18. q. 1. 19. q. 1. 20. q. 1. 21. q. 1. 22. q. 1. 23. q. 1. 24. q. 1. 25. q. 1. 26. q. 1. 27. q. 1. 28. q. 1. 29. q. 1. 30. q. 1. 31. q. 1. 32. q. 1. 33. q. 1. 34. q. 1. 35. q. 1. 36. q. 1. 37. q. 1. 38. q. 1. 39. q. 1. 40. q. 1. 41. q. 1. 42. q. 1. 43. q. 1. 44. q. 1. 45. q. 1. 46. q. 1. 47. q. 1. 48. q. 1. 49. q. 1. 50. q. 1. 51. q. 1. 52. q. 1. 53. q. 1. 54. q. 1. 55. q. 1. 56. q. 1. 57. q. 1. 58. q. 1. 59. q. 1. 60. q. 1. 61. q. 1. 62. q. 1. 63. q. 1. 64. q. 1. 65. q. 1. 66. q. 1. 67. q. 1. 68. q. 1. 69. q. 1. 70. q. 1. 71. q. 1. 72. q. 1. 73. q. 1. 74. q. 1. 75. q. 1. 76. q. 1. 77. q. 1. 78. q. 1. 79. q. 1. 80. q. 1. 81. q. 1. 82. q. 1. 83. q. 1. 84. q. 1. 85. q. 1. 86. q. 1. 87. q. 1. 88. q. 1. 89. q. 1. 90. q. 1. 91. q. 1. 92. q. 1. 93. q. 1. 94. q. 1. 95. q. 1. 96. q. 1. 97. q. 1. 98. q. 1. 99. q. 1. 100. q. 1.

mentum, & augmentum spiritualis vitae. In quo est notanda differentia inter cibum corporalem, & hunc spiritualem, quod ille non semper auget, quando nutritur: quia viuens non semper est in statu augmenti, et si nutriti possit: quia non semper plus acquirit, quam perdat, at vero in hoc sacramento idem est nutrire & augere gratiam, quia gratia nunquam remittitur, & ubique est nutritio, seu additio sine remissione, necesse est fieri augmentum.

Obiectio.

Dices, augere gratiam, est communis effectus sacramentorum nouae Legis, eorum praesertim, quae instituta non sunt ad remittendum mortale peccatum: ergo in hoc nihil habet proprium Eucharistiae. Confirmatur, quia etiam sacramentum Confirmationis ordinatur ad augendam spirituales vitam. Sed in primis nos haecenus non diximus, hunc esse proprium effectum Eucharistiae, sed solum, esse effectum eius. Deinde etiam in hoc habet aliquid proprium Eucharistiae: quia reliqua sacramenta viuorum non ordinantur per se primo & directe ad nutriendam charitatem propter solum maiorem perfectionem eius, maior enim vnio cum Christo, sed ordinantur ad speciales effectus, propter quos conferunt specialia auxilia, & aliquod augmentum gratiae: at vero hoc sacramentum per se primo ordinatur ad perficiendam vnionem cum Christo, & cum corpore eius, iuxta illud 1. ad Cor. 10. Vnum corpus sumus, qui de vno pane & de vno calice participamus, qui effectus, ut in superioribus saepe notauimus, ex Aug. & Cypriano in ipsis speciebus sacramentalibus significatur, quae ex pluribus rebus in vniam coalescentibus conficiuntur. Et propter hanc etiam causam dicunt Patres, reliquos cibos conuerti substantiam aliti, cui similes redduntur, hunc vero cibum in sese conuere hominem semanducentem, quia illum sanctiorem ac puriorem reddit, sibiq; similiorem ac magis vnium. Et hinc etiam patet ad confirmationem, nam etiam sacramentum Confirmationis datur ad determinatum effectum, ut supra tractantes de illo sacramento latius diximus, & attigit etiam D. Thom. hic art. 1. ad 1. & latius Alenf. 4. p. q. 41. memb. 2.

Solutio.

D. Thom.

Alenf.

Eucharistia

non est per se

primo instituta

ad conferendam

primam gratiam

sed

conferendum

peccatum mortale.

Scotus.

Dur.

Richard.

Palud.

Marfil.

Innocen.

Trident.

Florent.

Ancyran.

Nicanum.

Dico secundo; Hoc sacramentum non est per se institutum ad conferendam primam gratiam, nec remittendum mortale peccatum, simul haec duo coniungo, quia ita sunt in re coniuncta, ut vel tonstruant vnium effectum gratiae, vel certe per modum vnium, & ab eisdem causis procedant, ut ex materia de iustificatione constat. Haec ergo conclusio communis est Theologorum in 4. d. 9. & 12. Scoti, Durand. Richard. Palud. Marfil. q. 6. art. 4. & eandem tenet D. Tho. hic, art. 3. Innocen. lib. 4. de hoc myst. 4. 4. Et late probata est sup. disp. 2. de hoc sacramento. Nunc breuiter confirmatur, nam Con. Trid. sess. 13. c. 2. dicit, hoc sacramentum praeseruare a mortalibus, & remittere venialia: satis ergo aperte significat, non esse per se institutum ad remittendum mortale, vnde enumerans alios effectus huius sacramenti, istius nunquam meminit & eodem fere modo loquitur Concil. Florent. & alia infra referenda. Secundo confirmatur ex Ecclesiae consuetudine, consuevit enim nunquam praebere hoc sacramentum nisi eis, quos existimat mundatos esse a peccato per Baptismum, vel Poenitentiam, & prohibet dari publicis poenitentibus, donec absoluantur. Concil. Nicen. cap. 21. & Concil. Ancyran. ca. 4. & 5. de qua frequens sermo est apud Cyprianum in epistolis eius, ergo nunquam Ecclesia sentit, Eucharistiam esse remedium per se institutum ad tollendum mortale peccatum. Vnde argumentor tertio, quia sacramentum non supponit effectum, ad quem dandum, per se primo est institutum: sed Eucharistia, ut possit suum effectum praestare, per se supponit hominem iustum, ut scilicet sequente demonstrabimus ergo. Quarto, cibus non ordinatur de se ad viuificandum, seu suscitandum mortuum, sed ad nutriendum, vel confortandum hominem iam viuum: atqui hoc

sacramentum est institutum per modum cibi & potus: ergo. Reliqua videantur citato loco, quae ex hoc repetere necesse non est.

Sed contra hanc conclusio obici possunt in primis verba forma calicis: Qui pro vobis effundetur in remissionem peccatorum: & verba illa Ioan. 6. Hic est panis, qui dat vitam mundo. Ex quibus formari potest haec ratio, fundata etiam in testimonio Con. Eph. supra citato: quia in hoc sacramento sumitur Christus, qui peccata remittit, & tactu suo viuificat mortuos: ergo, sicut hoc sacramentum per se & ex sua institutione Christum continet, ita per se & ex sua institutione habet virtutem dandi vitam gratiae, & remittendi peccata mortalia: Secundo obici potest Concil. Flor. dicens: hoc sacramentum incorporare nos Christo, & Trident. supra. ca. dicens. Si quis dixerit, vel precipuum fructum huius sacramenti esse remissionem peccatorum, vel ex eo non alios effectus provenire, anathema sit: supponit ergo, hoc sacramentum habere hunc effectum, quamuis, non solum, nec precipuum. Tertio obici possunt frequetes Patrum locutiones, Chryl. homil. 83. in Matth. comparans hoc sacramentum cum veteri agno (Si hoc inquit remissionem peccatorum facit, sicut certe facit, superuacuum illud omnino est. Et homil. 43. in Ioan. Hic nostrarum animarum salus est, hoc lauatur anima, hoc ornatur. Ambros. lib. de bened. Patriar. c. 9. Panis hic remissio peccatorum est: & serm. 15. in Plal. 118. Accedat, inquit, ad illud poculum, quo inebriatur effectus fidelium, & laetitiam in duat de remissione peccati Cyprian. ser. de Coen. Dom. Hac ebrietas non accendit, sed extinguit peccatum: & inf. In huius presentia non superuacue medicant lachrymae veniam, nec vnq; patitur cocti cordis holocaustum repullam. Et epist. 63. dicit: hoc sacramento fieri, ut mortui peccati ac triste, quod prius peccatis ingentibus premebatur, diuine indulgentiae laetitia resoluatur. Damasc. l. 4. c. 14. his, qui sacramentum hoc per fidem digni suscipiunt, in peccatorum remissionem, & vitam aeternam animiq; & corporis praesidium cedit, omne incommo dum propulsa eamq; vim habet, ut spurcitiā omnem abstergat, neq; in quibus sumus peccatis conderet, sed agrotos curat, collisos redintegrat, & sicut pastor bonus, q; animam suam pro ouibus suis possidet, ab omnino eripit casu. Similia sunt apud Cyrill. l. 4. in Ioan. c. 16. 17. & August. c. cum omne crimen, de Consec. d. 2. & plura statim. Quarto non repugnat, eandem rem esse cibum, & pharmacum. ergo hoc sacramentum potest per se ex vi suae institutionis vtrique rationem habere: quia licet peccatum mortale sit mors animae, quatenus tollit vitam gratiae, tamen quatenus non statim afferret vltimam & desperatam mortem, nec tollit oem motu spiritualis vitae, dicitur, animae infirmitas, quae ut sic, potest per pharmacum repelli. Vnde Ecclesia & sancti vtramq; rationem & denominationem huic sacramento attribuunt in Missa. n. orat Ecclesia, ut hoc sacramentum, sit fornicatio fragilium & ablutio scelerum: & in omnib. liturgiis habentur similes orationes. Vnde Ignatius ep. 14. ad Eph. in fine. Frangentes, inquit, panem q; pharmacum immortalitatis est, mortis antidotum, vitamq; in Deo concilians per Iesum Christum medicamentum purgans vitam, & oia pellens mala. Chryl. hom. 4. in Matt. concilians proficit, simul medicamentum & holocaustum, ad sanandas infirmitates & purgandas iniquitates existens: & infra tribuit huic sacramento vim nutriendi, & viuificandi, dicens: Panis propter nutrimenti congruentiam, sanguis propter viuificationis efficaciam. Et infra. Ut penetrans omnia huius medicamenti virtus, sanaret quidquid morbi carni vel spiritui veteris vitae adlimerat corruptela. Aug. ser. 28. de verbis Dom. Qui vulnus habet, medicina regere vulnus est, q; sub peccato stans, medicina est coctelle & cyani yenera.

venerabile sacramentum, eodē modo loquitur. Am. 1. ad Corinth. 11. & Cyr. quarto in Ioannem ca. 17.

Ad. Resp. Ad primam obiectionem respondetur, verba illa forme non significare, bibi sanguinem in remissionē peccatorum, sed fuisse effusum in remissionem peccatorum: nunc vero offerri & consecrari, vt fructus illius passionis nobis applicetur. Deinde ex illis verbis, ad summum, habetur hoc mysterium, quatenus sacrificium est, consecrari & offerri in remissionem peccatorum, quomodo aut hoc possit fieri per sacrificium, infra suo loco dicemus. Ad testimonium ex Io. 6. dici potest, in illis verbis. Panis n. Dei est, qui de celo descendit, & dat vitam mundo, nondum Christum locutum esse de hoc sacramento, sed absolute desēpto sub metaphora panis. Sed quia in sequentibus habentur verba de hoc sacramento ferē quiuā-lentia, dicendum est, hoc sacramentum dare vitam eo modo, quo cibis, scilicet, conseruando, & nutriendo illam. Vnde Cyr. supra. Sicut panis cōmunis, vita est corporis, ita super substantialis, vita est animæ. Adde interdum etiam reparare vitam, quamuis non per se, & ex propria institutione, vt iam dicam.

Ad. Concil. Ad secundum, Concil. Flor. vt etiam in superioribus dixi, manifeste declarat, se loqui de augmento gratiæ. Tridentinum generaliter loquitur de remissione peccatorum, abstrahendo à mortalibus vel venialibus, de quibus prius iam explicauerat, quid circa illa hoc sacramentum operaretur.

Ad. Patres. Ad tertium ex Patribus respondetur primo, Sanctos in communi loqui de hoc mysterio, vt sacramentum, & vt sacrificium est, & ita dicere, valere ad remissionem vel emundationem peccatorum, loqui et generaliter abstrahendo à mortalibus, vel venialibus peccatis, sub quibus penas et peccatorum comprehendunt. Vnde intelligi possunt, vel de remissione venialium, quoad culpam, vel de remissione mortaliū, quoad reatum pœnæ temporalis, vel etiā quoad culpam, vel mediate tantum, & per modum imperationis boni motus: scilicet, contritionis, qua tollatur peccatum mortale, vel immediate quidem & ex opere operato, non tamen per se, sed ex accidente, vt postea exponemus. Deniq; hoc sacramentum dicitur esse medicina contra peccata, quia adiuuat, & præseruat, ne committantur. Quibus modis D. Tho. hic, art. 3. ad 1. explicat illam orationem Ecclesiæ: Sit absolutio scelerum.

Ad. Concil. Vnde ad quartum respondetur, hoc sacramentum posse quidem dici medicinam & pharmacum, vel leuiores morbos curans, vel præseruans à grauioribus, vel imbecillitate ex eis relicta, aut alios defectus expellens. Non oportuit autem, vt etiam esset medicina instituta ad remittendum mortale peccatū: quia & decuit illud supponi absolute & simpliciter remissum, & esse alia remedia necessaria ac per se sufficientia ad illum effectum. Vnde, licet in Christo secundū se sit virtus ad omnes illos effectus, noluit tamen per se ipsum, quatenus est sub hoc sacramento, applicari, nisi ad affectus institutioni huius sacramenti consentaneos.

Interdum Dico tertio: Interdum hoc sacramentum confere gratiam primam, & peccatū mortale delet. Hæc est sententia D. Thom. hic, & q. 80. art. 4. ad 2. & in 4. dist. 9. q. 1. art. 3. quæ est tunc. 2. & d. 12. q. 1. art. 3. Palud. d. 9. qu. 1. nu. 14. Richard. art. 2. q. 1. & d. 12. art. 5. qu. 1. Indicat Scotus, d. 9. q. vnica Alenf. qu. 46. memb. 3. art. 2. in fin. dicit n. Quandoque gratia collata in hoc sacramento vnit non vnitum, quæ verba probat Gabr. lect. 8. in Can. in eandem sententiam inclinat lect. 87. Tene et Anton. 3. part. tit. 14. c. 12. §. 6. Syluest. ver. Eucharistia Victoria in Summa, num. 76. Vega. lib. 9. in Trid. ca. 34. Claud. repet. 6. cap. 10. Bellarm. lib. 4. Petr. Soto lect. 12. de Eucharist. Iansen. in Concor. Euange. c. 131. Palac. in 4. d. 9. disp. 4. Ledesm. hic qu. 20. art. 3. & plures alii, quos in sccl. sequenti referam. Et possunt in fauorem huius sententiæ referri omnia, quæ ex Pa-

tribus attulimus in obiectionibus factis contra præcedentem assertionem: quia, licet hoc sacramentum non sit per se primo institutum ad remittenda peccata mortalia, tamē propter excellentiam rei, quam in se continet, verisimile est, posse etiam viuificare mortuos, quando illi non omnino obstitunt spirituali vitæ, sicut caro Christi tactu suo mortuos viuificabat: hoc enim exemplo ad hæc rem vitur Cyrill. li. 4. in Ioan. ca. 14. & in eodem sensu possunt accommodari reliqua dicta Patrum. Ratio vero sumi potest primo: generali ratione sacramenti nouæ legis: definiunt enim Concilia, omnia hæc sacramenta conferre gratiam non ponentibus obicem, ergo per se, & ex vi generica sacramenti nouæ legis conuenit omnibus sacramentis nouæ legis, vt faciant ex attrito contritum, quia omnia sunt instituta ad conferendam gratiam. Sed hoc fundamentum valde infirmum mihi videtur: quia sacramenta hæc non habent vim conferendi gratiam, nisi ex Christi institutione: Christus autem non fecit aliquam institutionem sacramenti in communi, sed singularum specierum, scilicet, Baptismi, Confirmationis, Pœnitentiæ, Eucharistiæ, & aliorum: ergo conferre gratiam non conuenit singulis sacramentis ratione generis, sed ratione suæ speciei, & propriæ institutionis, quia verò singula instituta sunt ad aliquam gratiam conferendam, inde fit, quod conferre gratiam omnibus commune sit, eo modo quo gratia abstrahit à prima vel secunda, prout loquitur D. Tho. hic, art. 1. eodem enim sensu loquuntur Concilia, cum dicunt, sacramenta nouæ legis conferre gratiam. Quocirca non existimo (quidquid alii dicant) posse conclusionem hanc certo fundamento probari, nam sine vlla dubitatione res pendet ex Christi voluntate & institutione, quæ in hac parte nõ est nobis manifestata certa aliqua autoritate, neque ex reuelatis potest certa ratione colligi. Solum ergo est coniectura, quia, cum ipse instituerit sacramenta, vt sint organa, per quæ illius merita nobis applicentur, & gratia conferatur, verisimile est, etiam instituisse, vt eam consecrarent omnibus, qui impedimentum non ponunt & sunt dispositi ad illam suscipiendam: fieri autem potest, vt aliquis carens gratia, accedat bona fide, & cū sufficiente dispositione ad gratiam: ergo probabilius est, eum consequi gratiam in sacramenti susceptione. Huic autem generali rationi, quæ communis est omnibus sacramentis, adiungi potest alia supra indicata ex propria ratione huius sacramenti, in quo Christus ipse continetur, qui est fons vitæ, & ideo verisimile est, habere efficaciam ad vitam spirituales conferendam, saltem quando homo non est omnino indispositus, & bona fide accedit, vt iam explicabimus.

Contra hanc vero conclusionem sentiunt multi & graues Theologi, Gabr. in 4. d. 9. qu. 2. art. 2. cont. 1. Indicat ibi Bonauent. ar. 2. q. 3. vbi dicit, eum, qui accedit digne secundum probabilem existimationem, non peccare, neque gratiam consequi. Idem sentit d. 12. art. 4. q. 2. Idem Alenf. qu. 41. memb. 3. & art. 2. ad vltim. qui tamen dicit, licet tunc sacramentum non conferat gratiam, pie credi posse, Deum illam conferre, vel donū aliquod, quo homo se ad illam præparet. In eadem opinione est Maior d. 9. q. 1. qui non solum ait eum, qui sine gratia accedit ad hoc sacramentum, non consequi illam, sed etiam semper peccare mortaliter. Sed hoc posterius est falsum, & improbabile, de quo sectione sequente dicam. Hi vero authores fundantur, vel in generali ratione sacramentorum omnium, quia existimant, nullum facere hominem ex attrito contritum: quia peccatum remitti non potest sine vera contritione, vel certe, quia putant hoc non facere, nisi ea sacramenta, quæ dicuntur mortuorum, alia enim, cum hæc vim non habeant ex propria institutione, non est vnde talent efficaciam habeant. Sed primum est omnino falsum,

Cyri.

Oppositum multo placere ostenditur Gab. Bonau. Alenf.

Maior.

vt constat ex dictis de Baptismo, de Poenitentia vero suo loco dicitur. Secundum vero solum probat, sacramenta viuorum per se, & iuxta propriam dispositionem, quam secundum propriam institutionem requirunt, hoc non facere, vt latius diximus, agētes de sacramentis in genere, quocirca vtrumq; in sua institutione includunt, & quod per se hoc non efficiant, neq; ad hunc finem suscipiantur, & quod ex accidente id possint prestare, intercedente bona fide, aut aliqua dispositione sufficere. Tertio vero obicit potest ratio fundata in propria natura huius sacramenti, quia cibus nunq; resuscitat mortuum, neq; per se, neque per accidens. Respondetur tamen, id verum esse de cibo materiali, qui conuertitur in substantiam aliti: fecus vero esse de illo, qui aliti in se conuertet hominem & mortuum, si alioqui non resitat, nec obicem ponat; praesertim, cum non sit ita mortuus, quin possit aliquem actum vitae exercere, & manducare cibum, non tantum corporaliter & materialiter sed etiam aliquo modo spiritualiter, suscipiendo illum fide, reuerentia, & dispositione debita.

SECTIO II.

Quam dispositionem requirat hoc sacramentum in suscipiente, vt primam gratiam conferat.

Lutheri
haeretic.

In hac re haereticus dicit, nullam esse necessariam dispositionem, nisi fidem; imo addit Lutherus, neminem esse melius dispositum ad suscipiendum hoc sacramentum, quam qui habet conscientiam peccatis grauata ac perturbata, dummodo credat sibi non imputari peccata per Christum, quam fidem dicunt ipsi, excitare hoc sacramentum, & hunc solum esse effectum eius. Sed mislum faciam hunc errorem, quia alius in locis magis propriis impugnatus est supra in tractatu de sacramentis in genere, & in materia de iustificatione, videri etiam possunt Bellarminus libro 4. de hoc myster. cap. 17. Claud. repet. 10. c. 2. & quae dicemus, etiam sufficient ad eiusdem erroris improbationem. Inter Catholicos ergo est prima sententia affirmans, eum, qui bona fide accedit sine actuali conscientia peccati mortalis, imo probabiliter existimans se accedere in gratia, ex ignorantia inculpabili, per hoc sacramentum iustificari, etiam si nullam aliam dispositionem habeat. Ita sentit Dur.

Bellarmin.
Claud.
1. Catholicorum opinio.

Dur.
Palud.
Anton.

Soto.
Ledes.
Cathol.

Maier.

2. Opinio.

d. 9. q. 4. Palud. q. 2. Antonin. 3. p. titu. 12. c. 6. §. 7. Fundamentum esse potest, quia sacramenta dat gratiam non ponentibus obicem; sed ille, qui sic accedit, non ponit obicem, cum non peccet sic accedendo. ergo iustificatur; possuntq; pro hac sententia citari Soto d. 11. q. 1. ar. 4. & Ledes. hic, & Cath. 1. ad Cor. 11. quatenus non agnoscunt in hoc sacramento accessum medium absque peccato, vel gratia sed existimant, omnem eum, qui non peccat mortaliter, cum sumit hoc sacramentum, iustificari. Maier etiam dist. 9. quaestione 1. alia via negat statum medium; quia vel is (inquit) qui accedit ad hoc sacramentum, facit quod in se est, vt accedat in gratia, & sic iustificatur ante sacramenti usum, & accedit iustus: vel non facit quod in se est, & sic peccat mortaliter, accedendo.

Secunda opinio dicit, ad consequendam primam gratiam in hoc sacramento, sufficere attritionem, etiam si homo habeat conscientiam peccati mortalis non remissi. Cuius sententiae fundamentum potest duobus modis explicari. Primo, quod hoc sacramentum sit per se institutum ad remissionem peccati mortalis, simul cum sacramento Poenitentiae, vel Baptismi, seruato hoc ordine, vt Baptismus praecedat, vel etiam Poenitentia, si peccatum mortale est post Baptismum commissum: ita tamen, vt effectus tribuatur ex voto huius sacramenti. Vnde sit, si contingat, alterum illorum sacramentorum non conferre primam gratiam, per hoc dari posse, etiam si homini constet prior defectus, dummodo de peccato

doleat, sicutem vera attritione. Sed hoc fundamentum in primis non potest habere locum respectu Baptismi, quia, si quis non est baptizatus, non est capax effectus huius sacramenti, vt supra dixi; si autem est baptizatus, vel in Baptismo est iustificatus, & ita non habet locum quaestio, respectu eorum peccatorum, quae antea commisit, vel non iustificatur in Baptismo, & tunc vel peccauit in ipsa fictione, aut postea, & sic iam est in statu, quo indiget sacramento poenitentiae; iuxta supra tradita de Baptismo, vel solum habet peccata ante Baptismum commissa, & tunc si de illis doleat per attritionem, etiam cognitam, iustificabitur ante susceptionem Eucharistiae ex vi prioris Baptismi: ergo respectu Baptismi, praesente nunquam potest dari casus, in quo Eucharistia deleat peccata, quae per Baptismum delenda fuere cum sola attritione cognita. Atque idem discursus, proportionem seruata fieri potest in sacramento poenitentiae, si in re ipsa prius susceptum sit, quam Eucharistia, & post illud nullum nouum peccatum mortale commissum sit. Solum ergo potest hoc habere locum in eo casu, in quo aliquis habet conscientiam peccati mortalis, & confiteri non valet: & adhuc in eo casu praedictum fundamentum valde improbabile est, quia supra satis demonstratum est, hoc sacramentum non esse per se institutum ad remittenda peccata mortalia. Alter ergo fundatur haec opinio, quia, vel attritio est sufficiens dispositio, vt homo iustificetur per hoc sacramentum, vel non: si non, etiam si existimaret contritio, non sequetur effectus: quia ea existimatio non auget dispositionem: & ita hoc sacramentum nunquam conferret primam gratiam, si autem attritio est sufficiens dispositio, etiam si cognita sit, sufficit: quia falsa existimatio non conferat ad effectum sacramenti. Dices, teneri hominem ad accedendum cum contritione: & ideo necesse est, vt facte existimet impleuisse se hoc praecipuum, nec aliunde ponat obicem gratiae. Sed contra, nam in primis nihil constat de tali praecipuo: quia, licet confessio praecipua sit ante communionem, tamen, eum, qui non potest confiteri, teneri conteri, nullibi praecipuum est. Deinde nec videtur necessarium, quia, si demus hominem iustificari cum sola attritione, & sacramento, quando consummatur visus sacramenti, iam est iustus, & ita non facit irreuerentiam sacramento: ergo ex sola natura rei, & dignitate sacramenti non potest colligi, quod sit maior dispositio sub praecipuo, sed neque de speciali praecipuo positio constat: ergo. Et confirmatur: nam praecipuum praemitteudi confessionem ante communionem diuinum est: & tamen in eo casu, in quo id fieri non posset, non est illa dispositio necessaria ad effectum sacramenti: ergo, etiam de mus contritionem esse praecipua, si tamen quis non possit habere illam, propter vehementem aliquam passionem, vel paruum habitum, poterit excusari, & in illo erit attritio, sufficiens dispositio. Tandem demus, hominem ignorare inuincibiliter illud praecipuum, & bona fide accedere cum attritione cognita, probabiliter purantem id sibi licere, ille non peccat accedendo: ergo, si attritio alia est sufficiens dispositio, iustificatur.

Dico tamen primo, vt hoc sacramentum conferat primam gratiam, necessarium esse veram ac supernam poenitentialem attritionem peccati commissi. haec non facit contritio est ignorantia, seu obliuio inculpabilis peccati, si contritio reuera illud habet homo, & non detestatur illud nec fatetur illud, deest tamen imperfecto actu mere naturali, & ex humano motu. Hae conclusio probata latius est supra in materia de Baptismo; nam, quae ibi diximus fortius & efficacius probant de hoc sacramento, quod non ita est institutum ad delendum peccatum sicut Baptismus. Et fundamentum breuiter est, quia poenitentia infusa de peccato commissio, & in re ipsa habita, etiam in lege gratiae, est medium simpliciter necessarium ad remissionem peccati mortalis, quae